

Till läraren

Om materialet

ECPAT¹ har tillsammans med pedagoger skapat detta material om exposekonton² och dess konsekvenser. Materialet är baserat på barns och ungas erfarenheter och har testats i olika årskurser på högstadiet. I läroplanen som är tillämplig på bland annat högstadiet, ingår kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer³ vilket knyter an till temat exposekonton på flera sätt. Denna lärarhandledning kan därför användas för undervisning inom sexualitet, samtycke och relationer. Läs gärna mer hos Skolverket om hur man som lärare kan arbeta med kunskapsområdet och integrera det i undervisningen i olika ämnen.⁴

Syfte med materialet:

- Öka kunskapen hos lärare, kuratorer och övrig skolpersonal, och i senare led, barn och unga om sexuella övergrepp mot barn på nätet med särskilt fokus på exposekonton.
- Öka medvetenheten kring ECPAT som organisation så att barn och unga vet att de kan höra av sig till Ditt ECPAT för stöd och rådgivning.
- Ge barn och unga redskap och strategier som kan hjälpa dem att hantera om/när något händer.

Några viktiga utgångspunkter att förmedla till eleverna är att:

- Det är aldrig brottsoffret fel.
- Det finns vuxna som kan stötta och hjälpa.

Materialet riktar sig till lärare och elever på högstadiet. Problematiken med spridning av nakenbilder utan samtycke samt hot och trakasserier på nätet kan dock förekomma bland barn som är så unga som sju år. Materialet utgår från de tre perspektiven *Den som utsätts*, *Den som utsätter* och *Den som tittar på*.

¹ ECPAT Sverige är en barnrättsorganisation som arbetar mot sexuell exploatering av barn. Sedan mars 2020 har vi en särskild stödlinje för barn och unga, Ditt ECPAT. Vi har även en stödjande verksamhet för vuxna, ECPAT Vuxenstöd. ECPAT Hotline är vår anmälningssida där allmänheten anonymt kan tipsa om misstänkt sexuell exploatering av barn. Vi tar även ner kränkande bilder och filmer på barn från nätet. Läs mer om vårt arbete och det stöd vi kan erbjuda på www.ecpat.se.

² Läs mer i Fördjupning i exposekonton och juridik.

³ Se [Sexualitet, samtycke och relationer - Skolverket](#).

⁴ Se bland annat [Sexualitet, samtycke och relationer - Skolverket](#) och [Sexualitet, samtycke och relationer i undervisningen - Skolverket](#).

Materialets delar:

- Till läraren.
- Filmer.
- Lektionsplanering A, B och C.
- Frågebanken.
- Fördjupning i exposekonton och juridik.
- Konversationskortlek.
- Ytterligare material som kan tillkomma allteftersom.

Inför arbetet med lektionsplaneringarna**Ordning**

För att skapa en tydlig röd tråd i arbetet föreslår vi att du arbetar med filmerna och planeringen i följande ordning:

1. Lektionsplanering A – Den som utsätts.
2. Lektionsplanering B – Den som utsätter.
3. Lektionsplanering C – Den som tittar på.

Förberedelse

Informera eleverna i förväg vad lektionen ska handla om. Det ger dem möjlighet att förbereda sig. Det finns stor sannolikhet att någon är eller har varit utsatt i varje klass, och du behöver vara beredd på att möta detta. Kanske kan du genomföra lektionerna tillsammans med en kollega, så att ni är två som kan fånga upp sådant som händer under lektionen. Informera och stäm av med elevhälsan så att de finns tillgängliga för samtal eller stöttning under de dagar som ni tar upp temat.

Gruppindelning

Eleverna ska arbeta tillsammans i grupper. Förbered trygga och heterogena grupper utifrån din kännedom om eleverna. Var medveten om hur gruppindelningen bör ske för att undvika könsstereotypiska roller eller hämma elevernas möjlighet att uttrycka sig. Arbetet med temat ska bygga på öppenhet, trygghet och likvärdighet.

Samtalsregler

Skapa gemensamma samtalsregler tillsammans med eleverna. Det viktiga är att alla deltar och att eleverna vågar ha en öppen diskussion. Skriv gärna en lista, väl synlig i klassrummet, med era samtalsregler.

Bild- och språkstöd

Vissa ord och begrepp kan behöva förklaras eller förtydligas ytterligare. Du avgör vilken anpassad stöttning dina elever behöver för genomförandet.

Tidsåtgång

Planera för att avsätta två lektioner för varje perspektiv. Under den första lektionen ser ni filmen och därefter inleds diskussioner och aktiviteter. På den andra lektionen kan ni göra klart det ni inte hann med vid första tillfället, samt fördjupa samtalen utifrån frågor ur Frågebanken och ECPAT:s konversationskortlek. Välj några frågor som berör varje tema. Frågorna i Frågebanken är desamma för alla lektionsplaneringar, och passar in på de olika perspektiven. Till lektionsplanering C – Den som tittar på – som ska genomföras sist, finns en avslutande uppgift som låter eleverna knyta ihop temat utifrån de aktiviteter och samtal som har genomförts.

Stöttning

Eleverna ska bli informerade om att det finns hjälp att få, att det är bra att berätta för föräldrar, lärare och andra vuxna. På skolan finns det flera vuxna som elever kan tala med. Berätta för eleverna att de har rätt till stöd och uppmuntra dem att de inte ska ge upp om de inte får bra stöd direkt när de vänder sig till en vuxen. Diskutera hur en sådan situation kan hanteras. Eleverna ska känna sig trygga i att de kan få vägledning och stöd. Ta hjälp av någon annan från skolpersonalen vid behov. Det finns även möjlighet att få vägledning genom ECPAT Vuxenstöd. Visa gärna webbsidan Ditt ECPAT på storbildsskärm för att informera eleverna vart de kan vända sig.

Länkar till vidareläsning

På [Ditt ECPAT](#) finns artiklar om olika ämnen, exempelvis om vad som är olagligt och hur en polisanmälan går till. Gå in på hemsidan under någon av lektionerna och visa de artiklar som tar upp områden som behandlats under lektionen, så att eleverna vet var de kan hitta stöd och hjälp. Informera också eleverna om att de kan höra av sig till Ditt ECPAT genom chatt, telefon eller mejl.

På [ECPAT Vuxenstöd](#) finns stöd för föräldrar, professionella och andra viktiga vuxna i barns närhet. Här finns information för vuxna om exempelvis vad lagen säger om vissa frågor samt barns tips och råd till vuxna. Du och andra vuxna kan få rådgivning från ECPAT Vuxenstöd genom mejl eller telefon.